

Rysslands ekonomi: Krigsekonomi, stagnation, men ingen kollaps

AV ANDERS ÅSLUND

Efter att Ryssland invaderat Ukraina en andra gång den 24 februari 2022 har rapporterna om den ryska ekonomin fluktuerat mellan katastrof och normalläge. De omfattande västliga sanktionerna har påtagliga effekter och Ryssland har genomgått två växelkurskriser, men den ryska ekonomin förefaller ha stabiliserats. Ingen signifikant tillväxt är dock att vänta inom en överskådlig framtid, och den stora kapitalflykten kan leda till plötsliga kriser. Den västliga exportkontrollen för teknologi blir allt mer strikt och effektiv, vilket tvingar Ryssland till en allt långsammare teknisk utveckling.

Anders Åslund är senior fellow på Frivärld och adjungerad professor vid Georgetown University. Han är ledande specialist på politisk ekonomi i Ryssland, Ukraina och Östeuropa, samt har agerat som ekonomisk rådgivare åt bland annat Rysslands regering 1991-94 och Ukrainas regering 1994-97. Vidare har han publicerat 15 böcker, bland annat *Russia's Crony Capitalism: The Path from Market Economy to Kleptocracy* (2019), *Ukraine: What Went Wrong and How to Fix It* (2015) samt *How Capitalism Was Built* (CUP, 2013). Hans böcker har blivit översatta till tolv olika språk. Anders Åslund bor i Washington DC.

Sedan 2022 har den ryska ekonomin omvandlats till en gammaldags sovjetisk krigsekonomi, vilket medfört omfattande konsekvenser. Allting tyder på att Kreml ställt in sig på ett långt krig. Ryssland spenderar ungefär dubbelt så mycket på sin krigssektor som Ukraina. Det innebär att Ryssland inte har några medel till andra satsningar. Dess nationella reservfond kan vara ett drygt år till, men Ryssland kan även omdisponera mer utgifter till militären eller höja skatterna. Allt fler företag tas över av staten eller Putins närmaste vänner. Kriget kommer knappast att knäcka den ryska ekonomin, även om den fortsätter att stagnera. Det är värt att komma ihåg att Nazitysklands krigsproduktion nådde toppen i juli 1944 trots inte bara ekonomisk isolering, utan också intensiva allierade bombningar av vapensmedjorna.

Allt större resurser koncentreras till krigssektorn. Ryssland tvingas till en fortsatt konservativ budget- och penningpolitik, men Putin tillåter numera ett budgetunderskott, dock bara om 2 procent av BNP. De västliga finansiella sanktionerna biter. Ryssland överger sin enhets-skatt om 13 procent och går över till en mild progressiv inkomstskatt.

Handeln med väst har kollapsat. I stället blir handeln med Kina, Indien och Turkiet allt viktigare. Energisanktionerna inleddes först i slutet av 2022, och under 2023 föll Rysslands exportintäkter med 26 procent i dollartermer.

De västliga teknologisanktionerna begränsar Rysslands tillgång till modern elektronik, vilket successivt kommer att göra den ryska teknologin allt mer efterbliven, likt under Sovjettiden. USA kommer successivt att sätta åt sanktionsbrytare.

Den ryska ekonomin genomgår en radikal tillbakagång till rustningsindustrin och regionalt till Ural och Fjärran Östern, medan den civila tjänstesektorn och den moderna verkstadsindustrin i västra Ryssland negligeras.

De västliga sanktionerna sänker inte den ryska ekonomin, men de försvagar den

Den ryska ekonomin har utstått många kriser. Den drabbades hårt av den globala finansiella krisen 2008 och har aldrig riktigt återhämtat sig. Den har växt med bara en procent per år sedan 2009. Väst införde vissa sanktioner 2014 efter att Ryssland annekterat Krim och ockuperat en del av östra Ukraina. De västliga sanktionerna blev betydligt hårdare från februari 2022, när Ryssland inledde sin andra invasion av Ukraina. Dessa sanktioner har skakat stabiliteten i den ryska ekonomin, men hitintills har de inte lett till någon större reduktion av BNP. Officiellt hävdar Kreml att Rysslands BNP steg med 3,6 procent 2023 efter ett fall om bara 1,2 procent 2022.

Det finns dock skäl att misstänka att det står värre till. Hela tillväxten härrör från rustningsindustrin och relaterad infrastruktur, där såväl beställare som entreprenörer ofta är statliga bolag som betalas av statskassan. Alla har goda incitament att låta priserna flyga i höjden så att de inte behöver anstränga sig så mycket, men ändå uppfyller de statliga planmålen. På så vis uppskattade sovjetiska ekonomer i slutet av Sovjettiden (Grigorij Chanin och Vasilij Seljunin) att cirka 3 procent per år var dold inflation snarare än tillväxt. Givet att staten nu kontrollerar all statistik, inklusive inflation, kan vi inte veta detta, men det finns god anledning att misstänka det. Stora branscher som bergsbruk, detaljhandel och grosshandel såg en nedgång i sitt mervärde mellan 2021 och 2023.¹

Den ryska ekonomin har gått igenom tre växelkurskriser sedan Ryssland började sitt anfallskrig mot Ukraina i februari 2014. Den första krisen slog mot Ryssland omedelbart efter krigets början i mars 2014. Nästa rubelkris kom i februari-mars 2022 och den tredje i juli-augusti 2023. Som en följd av dessa växelkurskriser har rubeln fallit från 34 rubel per dollar 2013 till cirka 90 rubel per dollar för närvarande. Huvudanledningen till dessa valutakriser har varit hastig valutafflykt. Den mycket konservativa ryska centralbanken har emellertid lyckats kontrollera dessa kriser ge-

1 Yuriy Gorodnichenko, Iikka Korhonen och Elina Ribakova. "Russian Economy on War Footing: A New Reality Finance By Commodity Exports." CEPR Policy Insight no. 141. Maj 2024. <https://cepr.org/voxeu/columns/russian-economy-war-footing-new-reality-financed-commodity-exports>.

nom att chockhöja räntan. Valutaflykt kvarstår dock som den största risken för Rysslands ekonomiska stabilitet och den ryska valutaregleringen förblir anmärkningsvärt mild, sannolikt p.g.a. att Putins vänner vill ta ut sina pengar.

Centralbankschefen Elvira Nabiullina noterar att den ryska ekonomin lider av tre svåra brister, dels arbetskraft, dels tillgång till västlig teknologi och till sist investeringar. Allt detta är ett resultat av Rysslands aggression mot Ukraina. Nabiullina kunde även ha lagt till låg ekonomisk tillväxt, fallande export, hög inflation, låg växelkurs och stor valutaflykt. Centralbanken tvingas att anpassa sig till denna föga avundsvärda situation. När kriget började 2022 steg inflationen snabbt till 17 procent. Centralbanken svarade med att chockhöja räntan till 20 procent, och inflationen föll lydigt till 6 procent, så att centralbanken relativt snabbt kunde sänka räntan till 7,5 procent hösten 2022.

I juli 2023 inträffade emellertid en ny växelkurskris, som tvingade centralbanken att höja räntan successivt till de 16 procent, som för tillfället råder. Eftersom inflationen inte ger vika, utan steg till 9,1 procent i juli 2024 höjde centralbanken räntan till 18 procent samma månad, och fortsatt stigande inflation har tvingat centralbanken att höja räntan till 19 procent. Den höga reella växelkursen kanske minskar valutaflykten, men den reducerar definitivt investeringarna.

Rysslands arbetslöshet har länge varit låg, men nu har den fallit till 2,6 procent, vilket innebär att Ryssland har stor brist på arbetskraft. Kriget kräver många unga män. Nettoemigrationen 2022 uppgick sannolikt till cirka en miljon unga välutbildade män, först p.g.a. krigsutbrottet och sedan p.g.a. mobilisering i september. Många andra återvände till Ryssland, eftersom de inte kunde få visum eller arbete utomlands, medan de som stannade utomlands var de mest välutbildade unga, framför allt dataingenjörer. Dessutom är utlänningar i Ryssland från Centralasien och Sydostasien rädda att mobiliseras mot sin vilja, vilket gör att många nu flyr från Ryssland.

Kreml konfiskerar successivt allt fler privata företag som tillhör både utlänningar och ryssar som inte är regimen tillräckligt trogna. Oberoende, nu utlandsbaserade *Novaya Gazeta* har registrerat konfiskering av 80 företag, men det verkliga antalet är större. Såväl utländska som inhemska ägare håller i allmänhet tyst om konfiskeringar i hopp om att få ersättning. Kreml är mest intresserat av företag inom rustningsindustri och infrastruktur. Somliga företag tillfaller affärsmän som står Putin särskilt nära.²

Trots kriget och sanktionerna fungerar den ryska marknadsekonomin väl. Med få undantag finns alla varor tillgängliga utan ransonering i butikerna och priserna är inte kontrollerade.

De västliga finanssanktionerna biter

Västs finansiella sanktioner var de första ekonomiska åtgärderna mot Ryssland och förblir alltjämt de viktigaste. Putin och hans medarbetare hävdar att de är verkningslösa och i själva verket stärkt Ryssland, men de motsäger sig själva genom att kräva att dessa sanktioner avskaffas. De första västerländska sanktionerna – både från USA och EU – infördes i juli 2014 efter att Ryssland skickade reguljära ryska trupper till östra Ukraina. Väst förbjöd alla möjliga banker och finansiella institutioner att ge Ryssland krediter.

I februari 2022 införde väst mycket hårdare finansiella sanktioner. Flertalet stora ryska banker utsattes för sanktioner och stängdes även ute från det globala finansiella meddelandesystemet SWIFT. Totalt står de nu sanktionerade bankerna för cirka 80 procent av Rysslands banktillgångar. Väst överraskade ryssarna med att även frysa den ryska centralbankens valutareserver i väst, vilka uppgick till 306 miljarder dollar, från slutet 2013 till slutet av juni 2024.³

De finansiella sanktionerna fick stora konkreta effekter. Rysslands totala utlandsskuld föll från 729 miljarder dollar till 303 miljarder dollar, från slutet av 2013 till slutet av mars 2024,⁴ eftersom ingen vill eller vågar låna pengar till

2 Denis Morokhin och Maria Ehrlich. "War and Fleece." *Novaya Gazeta Europe*, 12 mars 2024.

<https://novayagazeta.eu/articles/2024/03/12/war-and-fleece-en>

3 Gary Clyde Hufbauer och Jeffrey J. Schott. "The United States Should Seize Russian Assets for Ukraine's Reconstruction." Peterson Institute for International Economics, 21 april 2022. <https://www.piie.com/blogs/realtime-economic-issues-watch/united-states-should-seize-russian-assets-ukraines>

4 Central Bank of Russia. "Balance of Payments, International Investment Position and External Debt of the Russian Federation in the 1st Quarter of 2024."

https://www.cbr.ru/eng/statistics/macro_itm/svs/p_balance/.

Ryssland. Detta gäller t.o.m. Kina. Sedan 2014 kan Ryssland inte ta lån utomlands, vilket innebär att det tvingas finansiera både privata och statliga projekt med inhemska pengar.

Före kriget talade Putin om det ”ryska fortet” och byggde upp Rysslands reserver, till synes för att kunna föra sitt krig utan utländska restriktioner. Rysslands guld- och valuta-reserver uppgick till hela 641 miljarder dollar i februari 2022, före invasionen. I slutet av augusti 2024, hävdade den ryska centralbanken att dess reserver alltså uppgick till 615 miljarder dollar.⁵

De reserver som Ryssland faktiskt kontrollerar är dock betydligt mindre. Västländer har frusit cirka 300 miljarder dollar, varav två tredjedelar befinner sig i det privata europeiska clearingsystemet Euroclear i Bryssel. Cirka 130 miljarder dollar av de ryska reserverna består av kinesiska renminbi, vilket nog är den mest likvida delen av dess reserver. Ryssland håller även stora guldreserver och Special Drawing Rights från IMF, men de är inte särskilt likvida.⁶ Därför har Ryssland endast minimala konvertibla och likvida valuta-reserver om sannolikt mindre än 100 miljarder dollar till sitt förfogande, men någon exakt siffra finns inte längre att tillgå, eftersom centralbanken upphört med publicering av reservernas fördelning.

Sedan dess finansiella krasch år 1998 har Ryssland fört en mycket konservativ budgetpolitik. Rysslands statskuld var bara 14 procent av BNP i slutet av 2023 och budgetunderskottet var endast 2 procent av BNP såväl 2022 som 2023.⁷ Putins problem är emellertid att Ryssland inte kan låna utomlands och att dess inhemska finansmarknad är mycket begränsad. Landet tvingas därför begränsa sina utgifter till vad det kan ta in i skatter, plus dess nationella välfärdsfond. I slutet av 2021 uppgick fonden till 183 miljarder dollar, men bara hälften av den är likvid. Under två års krig spenderade regeringen 50 miljarder dollar.⁸ En stor del av denna reservfond är emellertid investerad i långsik-

tiga tillgångar. Den likvida delen är mycket mer begränsad, och bestod endast av 55 miljarder dollar eller 2,8 procent av BNP i mars 2024. Dessa reserver kommer att ta slut under 2025 om Ryssland inte får stora nya inkomster, vilket kräver nya skatter.⁹

Sedan 2000 har Ryssland haft en enhetsskatt för inkomster om endast 13 procent. Putin har nu infört en progressiv inkomstskatt som uppgår till 22 procent.

Väst har inte uttömt sina möjligheter till sanktioner mot Rysslands finanssektor. I juni 2024 införde USA betydligt hårdare sanktioner mot de stora ryska bankerna och deras banker utomlands. Framför allt införde USA sanktioner mot Moskvabörsen, vilket genast ledde till att rubeln föll tre procent. En rad banker i Kina, Turkiet och de Förenade Arabemiraten, som hade förbrutit sig mot sanktionerna, utsattes för sekundära sanktioner.¹⁰ Kommentatorerna undrade varför Gazprombank alltså inte är sanktionerad. Poängen är att ju längre sanktionerna går, desto fler krav på mer sanktioner reses.

Västs teknologiembargo tvingar Ryssland till långsammare teknisk utveckling

Redan i juli 2014 införde USA och EU en första omgång av exportkontroll mot militärteknologi och viss oljeteknologi. Efter Rysslands fullskaliga invasion 2022 har dessa sanktioner utvidgats. USA:s fokus har riktats mot halvledare. Halvledare kan användas för både civila och militära syften. Så fort en rysk missil har landat i Ukraina, kontrollerar ukrainarna vilken västlig elektronik ryssarna använt i sina missiler och vidarebefordrar den informationen till det amerikanska handelsdepartementet, som successivt inför exportförbud för allt fler produkter. Den amerikanska diplomatin följer sedan upp med misstänkta mellanhänder och hotar dem med sekundära sanktioner.

Det amerikanska handelsdepartementet har en lång tradition av exportkontroll för elektronik, som nu har ak-

5 Central Bank of Russia. "International Reserves of the Russian Federation." Juli 2024. https://www.cbr.ru/eng/hd_base/mrrf/mrrf_7d/

6 Gary Clyde Hufbauer och Jeffrey J. Schott. "The United States Should Seize Russian Assets for Ukraine's Reconstruction." Peterson Institute for International Economics.

7 Bank of Finland Institute for Economics in Transition (BOFIT). "Russia Statistics." 2024. <https://www.bofit.fi/en/monitoring/statistics/russia-statistics/>

8 Ibid.

9 Yuriy Gorodnichenko, Iikka Korhonen och Elina Ribakova. "Russian Economy on War Footing: A New Reality Finance By Commodity Exports."

10 Chris Cook och Max Seddon. "US unveils tougher Russia sanctions for foreign banks." *Financial Times*, 12 juni 2024.

<https://www.ft.com/content/1ba434bb-e579-4819-977b-cff6b6b98ecc>.

tiverats. Snart efter andra världskriget upprättade USA och väst sin Coordinating Committee for Multilateral Export Controls (CoCom) i Paris. CoCom förbjöd nästan all export av högteknologi till Sovjetblocket. Efter att Sovjetunionen kollapsade stod det klart hur effektivt CoCom hade varit, eftersom det blev uppenbart att Sovjetunionen saknade nästan all modern teknologi. CoCom avskaffades formellt 1994, men USA behöll sin exportkontroll. CoCom bör återupprättas som en multilateral organisation så att den västliga exportkontrollen återigen blir gemensam och mer effektiv.

Ett antal länder kringgår den västliga exportkontrollen. De mest uppenbara syndarna är Kina, Turkiet, och de Förenade Arabemiraten. En annan grupp är före detta Sovjetrepubliker i Kaukasus och Centralasien, främst Kazakstan, Armenien och Kyrgyzstan, men väst är inte blind. USA och EU har infört sanktioner mot hundratals individer och företag som brutit mot dess sanktioner, och det är förödande för dem det drabbar. Generellt tvingas de till likvidering.

Den allt striktare exportkontrollen har ingen uppenbar makroekonomisk effekt, men den kommer att bidra till att ryska vapen kommer att bli allt mer föråldrade, precis som under Sovjettiden. Redan under 2022 kunde man konstatera att Rysslands produktion av bilar, stridsvagnar och raketar föll kraftigt och att deras tekniska kvalitet försämrats.

Rysslands krigsekonomi medför stora strukturförändringar

Rysslands fullskaliga krig mot Ukraina från 2022 har lett till stora strukturförändringar. De militära utgifterna har stigit kraftigt och så har även de offentliga utgifterna. All ny offentlig finansiering koncentreras till rustningsindustrin. Ryssland har ställt om sig från en balanserad budget till ett begränsat budgetunderskott om 2 procent av BNP per år. Utrikeshandeln har lagts om från väst till Kina, Indien och Turkiet. Alla dessa förändringar är påtagliga.

De konsoliderade offentliga utgifterna steg avsevärt med 17 procent 2022 och 14 procent 2023. I år avses de federala

utgifterna öka med 13 procent. Den traditionella konservativa källan för militära utgifter är Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). För 2022 uppskattade SIPRI Rysslands militära utgifter till 109 miljarder dollar, 5,9 procent av Rysslands BNP.¹¹ De militära utgifterna avses stiga med inte mindre än 70 procent i år och därmed tredubblas från 2021. Boris Grozovski vid Kennan Institute i Washington uppskattar därför att Rysslands militära utgifter kommer att uppgå till hela 160 miljarder dollar, vilket är drygt 10 procent av Rysslands BNP 2024.¹² Uppskattningarna för 2024 varierar något, från 7–10 procent av BNP, främst av två anledningar. Den ryska militärbudgeten inkluderar inte alla faktiska militära utgifter, så den innebär en undervärdering. För det andra är en stor och växande del av de ryska federala budgetutgifterna klassificerade, och det finns goda skäl att anta att allihop går till militär och säkerhet. Tio procent av BNP förefaller därav troligare.

Rysslands utrikeshandel har genomgått en stor och delvis förbryllande omvandling. Exporten av varor och tjänster ökade från 550 miljarder dollar 2021 till 628 miljarder dollar 2022, eftersom EU ännu inte hade infört sanktioner mot rysk energiexport, som traditionellt står för 50–68 procent av Rysslands export, beroende på världsmarknadspriserna. Samtidigt drev Ryssland upp gaspriserna skyhögt genom att skära ned sina leveranser under 2022. Först vid slutet av 2022 lyckades EU komma överens om en policy för rysk energiexport, vilket drev ned Rysslands totala export med 26 procent till 465 miljarder dollar 2023.¹³

Detta är ett direkt resultat av de västliga sanktionerna riktade mot Rysslands energiexport. Den viktigaste åtgärden var att sätta ett pristak på Rysslands oljeexport och förbjuda EU-länderna från att importera rysk olja. Det har inneburit att Ryssland exporterar ungefär lika stora volymer olja som tidigare men till mycket lägre priser. Kina, Indien och Turkiet har utnyttjat denna möjlighet att köpa billig rysk olja. Ryssland har köpt gamla tankfartyg, främst från grekiska skeppsredare, till en stor skuggflotta om 400–500 fartyg. Den innebär en uppenbar miljöfara och 90 procent

11 SIPRI Fact Sheet. "Trends in World Military Expenditure, 2023." SIPRI, april 2024. https://www.sipri.org/sites/default/files/2024-04/2404_fs_milex_2023.pdf

12 Boris Grozovski. "Russia's Unprecedented War Budget Explained, The Russia File." Wilson Center, 7 september 2023.

<https://www.wilsoncenter.org/blog-post/russias-unprecedented-war-budget-explained>

13 Bank of Finland Institute for Economies in Transition (BOFIT). "Russia Statistics".

av deras export går genom Östersjön och Svarta havet med sina känsliga miljöer. Dessa osäkra transporter bör förbjudas av miljöskäl.

Putin själv blockerade det mesta av gasexporten genom rörledningar till Europa, och Ryssland har nu visat sig så opålitligt att ingen vill återuppta import av gas från dem. Viss export pågår under 2024 via rörledningar genom Ukraina till Ungern, Slovakien och Tjeckien, men den lär upphöra i slutet av 2024. Märkligt nog har EU inte infört sanktioner mot import av LNG från Ryssland, men det kommer nog. Rysslands kolerport kunde enkelt förbjudas, eftersom det råder överflöd på kol. P.g.a. motstånd från Ungern och Frankrike har EU ännu inte infört några sanktioner mot uran eller Rosatom.

Som en följd av EU:s hårda energisanktioner föll dess import från Ryssland från knappt 200 miljarder dollar 2022 till en fjärdedel eller mindre än 50 miljarder dollar 2023. Rysslands import från EU har kollapsat från drygt 100 miljarder dollar 2021 till knappt 40 miljarder dollar 2023. EU:s handel med Ryssland har därigenom blivit helt oväsentlig. Rysslands handel med USA, Japan och Sydkorea försvann nästan helt och hållet. I stället ökade Rysslands handel kraftigt med tre länder – Kina, Indien och Turkiet.¹⁴

Introduktionen av krigsekonomi och sanktionerna har lett till stora regionala skiften. De regioner som har gynnats är främst södra Ryssland och Uralbergen, där mycket av den gamla rustningsindustrin är belägen, samt Fjärran Östern, på grund av den ökade handeln med Kina. Samtidigt har det mest utvecklade västra Ryssland drabbats av bristen på handel med Europa. Kaluga, som hade blivit ett centrum för utländska direktinvesteringar i bilindustrin, har drabbats särskilt hårt. I huvudsak innebär detta att de gamla sovjetiska vapensmedjorna i efterblivna delar av centrala Ryssland gagnats, medan de moderna västliga delarna

av Ryssland som var mest beroende av handel med Europa har drabbats hårdast.¹⁵

Rekommendationer

De västliga sanktionerna biter, men de kan och bör förstärkas. Allteftersom handeln mellan Ryssland och väst minskar blir det lättare att skärpa sanktionerna. Detta innebär att få företag nu är beroende av import från Ryssland, och de som fortfarande är det, bör bestraffas för sitt stöd till landets krigföring.¹⁶

Eftersom väst inte längre ger Ryssland en "Most Favored Nation"-status, kan det höja importtarifferna för ALL import från Ryssland till en annars förbjuden nivå. Därmed kan alla komplicerade förhandlingar om vilka varor som ska förbjudas, avslutas. Om västliga företag vill importera titan från Ryssland, låt dem göra det mot höga tullar. Alternativt kan väst förbjuda all import från Ryssland och utfärda undantag för särskilt viktig import, men det är ett mer byråkratiskt system.

Ryssland måste tvingas att betala krigsskadestånd till Ukraina. Världsbanken uppskattar i februari kostnaderna till 486 miljarder dollar. Därför bör väst konfiskera de frysta ryska centralbanksreserverna om cirka 300 miljarder dollar, och överföra dem till en multilateral fond ämnad åt Ukrainas återuppbyggnad.

Sju västliga banker fortsätter att verka i Ryssland. Förra året betalade de 800 miljoner euro i skatt till den ryska staten. I praktiken har dessa banker blivit ett stort kryphål i de västliga finanssanktionerna, vilket innebär att de fått stora windfall profits. De största vinnarna är österrikiska Raiffeisen International Bank och italienska Unicredit.¹⁷ Detta kan inte fortsätta. Det är mycket möjligt att USA förbjuder Raiffeisen att göra affärer i dollar, vilket kan bli dödsstöten för banken. Vidare måste Gazprombank sanktioneras.

14 United Nations Comtrade, citerad i Yuriy Gorodnichenko, Iikka Korhonen och Elina Ribakova. "Russian Economy on War Footing: A New Reality Finance By Commodity Exports." CEPR Policy Insight no. 141. Maj 2024.

15 Baserat på konversation med professor Natalia Zubarevich vid Moskvauniversitetet.

16 Dessa rekommendationer bygger på Yermak-McFaul International Working Group on Russia Sanctions, vari författaren ingår, se "Action Plan 3.0, Strengthening Sanctions Against the Russian Federation, Working Group Paper #19." 15 maj 2024.

https://fsi9-prod.s3.us-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2024-05/actionplan_3.0_5-14-2024_final3_update.pdf

17 Euan Healy och Anastasia Stognei. "Western banks in Russia paid €800mn in taxes to Kremlin last year." *Financial Times*, 28 april 2024.

<https://www.ft.com/content/cd6c28e2-d327-4c2a-a023-098ca43eacfb>

Ett stort antal västägda företag betalar skatter i Ryssland. Enligt *Financial Times* betalar de årligen totalt cirka 20 miljarder dollar i skatt. Detta är oacceptabelt. Den amerikanska standarden för bestraffning av sanktionsbrytare är att förbrytaren betalar lika mycket i böter som den lurat staten på.

CoCom behöver återupprättas så att den västliga exportkontrollen av elektronik blir multilateral och mer effektiv.

Traditionellt sett har USA varit benäget att införa sekundära sanktioner mot sanktionsbrytare i tredje länder, medan EU har motsatt sig sådana sanktioner. På sistone har USA infört sådana sanktioner mot hundratals företag, framför allt i Kina, Turkiet och de Förenade Arabemiraten. Klockt nog har EU slutat att opponera sig och bör i stället ansluta sig till sådana amerikanska sekundära sanktioner mot sanktionsbrytare. Sanktionerna måste genomdrivas med kraft.

Vidare så är det nyliga beskedet från IMF att de planerar att återuppta sin rådgivning till Ryssland och utvärdera ekonomin och komma med rekommendationer som gynnar landet direkt otillbörligt. Detta måste bemötas med full kraft från väst.

Källor:

- Bank of Finland Institute for Economies in Transition. "Russia Statistics." BOFIT, 2024. <https://www.bofit.fi/en/monitoring/statistics/russia-statistics/>.
- Central Bank of Russia. "Balance of Payments, International Investment Position and External Debt of the Russian Federation in the 1st Quarter of 2024," 2024. https://www.cbr.ru/eng/statistics/macro_itm/svs/p_balance/.
- . "International Reserves of the Russian Federation (End of Period)." 2019. https://www.cbr.ru/eng/hd_base/mrrf/mrrf_7d/.
- Cook, Chris, och Max Seddon. "US Unveils Tougher Russia Sanctions for Foreign Banks." *Financial Times*, 12 juni 2024. <https://www.ft.com/content/1ba434bb-e579-4819-977b-cff6b6b98ecc>.
- Gorodnichenko, Yuriy, Iikka Korhonen, och Elina Ribakova. "The Russian Economy on a War Footing: A New Reality Financed by Commodity Exports." *CEPR Policy Insight*, no. 141, 24 maj 2024. <https://cepr.org/voxeu/columns/russian-economy-war-footing-new-reality-financed-commodity-exports>.
- Grozovski, Boris. "Russia's Unprecedented War Budget Explained." *Wilson Center*, 7 september 2023. <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/russias-unprecedented-war-budget-explained>.
- Healy, Euan, och Anastasia Stognei. "Western Banks in Russia Paid €800mn in Taxes to Kremlin Last Year." *Financial Times*, 28 april 2024. <https://www.ft.com/content/cd6c28e2-d327-4c2a-a023-098ca43eacfb>.
- Hufbauer, Gary Clyde, och Jeffrey J. Schott. "The United States Should Seize Russian Assets for Ukraine's Reconstruction." *Peterson Institute for International Economics*, 22 april 2022. <https://www.piie.com/blogs/realtime-economic-issues-watch/united-states-should-seize-russian-assets-ukraines>.
- Morokhin, Denis, och Maria Ehrlich. "War and Fleece." *Novaya Gazeta Europe*, 12 mars 2024. <https://novayagazeta.eu/articles/2024/03/12/war-and-fleece-en>.
- SIPRI Fact Sheet. "Trends in World Military Expenditure, 2023." SIPRI, 2024. https://www.sipri.org/sites/default/files/2024-04/2404_fs_milex_2023.pdf.
- Yermak-McFaul. International Working Group on Russia Sanctions. "Action Plan 3.0 Strengthening Sanctions against the Russian Federation Working Group Paper #19," 15 maj 2024. https://fsi9-prod.s3.us-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2024-05/actionplan_3.0_5-14-2024_final3_update.pdf.